

श्रीगणेशाय नमः॥ तद्युक्तोपायेन शास्त्रबोधसिद्धिर्वांशः॥ परिभाषिते स्वकारः॥ ६१ श्रीस्त्रीम्॥ धोऽस्त्री इत्यनेन गुरुवत्संज्ञितेनोपलभ्यते॥ मकारस्य संज्ञात्वेन॥ तन्मयाय
 मर्त्यः॥ सर्वगुरोः स्त्रिकस्य मकारः संज्ञापरिभाष्यते॥ प्याहीनामुपादानं प्रयोजनमुपदिष्टा दृष्ट्याम्॥ मप्रदेशः विष्णुनाम्ना मोगाविसेवमादयः॥ वरास्याय॥ व
 रासेत्येतेनादिनघोस्त्रिकस्य वतिसंज्ञापरिभाष्यते॥ यप्रदेशः भुजगप्रयातय इत्येवमादयः॥ कागुस्य॥ कागु हेत्यनेन मध्यमघोस्त्रिकस्य वतिसंज्ञाद
 रिभाष्यते॥ रुद्रतिस्त्रमेया॥ नप्रदेशः रुद्रि एतिर इत्येवमादयः॥ तस्य धास्य॥ वरुदेत्यनेनां त गुरोस्त्रिकस्य रुद्रतिसंज्ञापरिभाष्यते॥ नप्रदेशः तोरु च
 त्येवमादयः॥ साते॥ साते कइत्येनेनां त नघोस्त्रिकस्य तकारः संज्ञा विपते॥ नप्रदेशः तन्मध्यमघोस्त्रिकस्य इत्येवमादयः॥ कदास्य॥ इत्यनेन मध्यमगुरोः स्त्र
 कस्य तकारः संज्ञा जियते॥ नप्रदेशः कुमारलनिता जस्यो गित्येवमादयः॥ किंवदन्त॥ किंवदेत्यनेनादिगुरोस्त्रिकस्य न इति संज्ञा ज्ञायते॥ नप्रदेशः हि
 उपरां मोगाविसेवमादयः॥ नहस्य॥ नहस्येत्यनेन सर्वलघोस्त्रिकस्य नका संज्ञापरिभाष्यते॥ नप्रदेशः इड कोनौर इत्येवमादयः॥ गलाग्रहण इत्याकरो
 यनज्ञार्थः॥ तस्य लकारः संज्ञा भवति॥ नप्रदेशः नः समुद्रागार इत्येवमादयः॥ गं तोरग्रहण मनुवर्तते॥ गश दोषललितस्य रुद्रा तन्मयाय दतेवव समान

2144

मगुरुसंज्ञाविशिष्टते॥ गइति
 प्रथमः तत्र प्रतीकेन गुरुशब्दाग्रहणे॥

[illegible]

वसुधा॥ यन्मिमांसे वनस्पतेषां नात्र विषयः कर्तव्यः॥ पुनरप्याह शिष्यः॥ साते क॥ साधुस्तपो वहिष्ठा वचिष्ठा कात्र प्रस्थितेन नम्यते॥ तत्र चार्ध॥ गेह॥ पु
नरप्याह शिष्यः॥ कदास॥ स गृहस्थः पुरुषः कदा कस्मिन् काले तां धिपं प्रप्नोति तत्रोत्तरा॥ इन्द्रादिपरः॥ धारणा कर्म विबोध परोक्ष पदा स्यात्तान्म्यते॥ त्र्यं
विप्रश्नः॥ विप्रश्नः॥ किं कुर्वन्मैतालन प्रदतिवृत्तिः॥ नृसूत्रः॥ साधुभिर्मानवा पत्यमनुवीर्यं स्ताधिपं नमते॥ इति ब्रूह॥ नटहना नृनपुत्रः सताया चंदरु
प्रथमोऽध्यायः॥ अ० १०॥ अधिकारो यमाशास्तु परिसेमा पे॥ १॥ प्रादुर्गोत्र संस्था चंदो न विधीयते॥ गायत्री॥ अधिकारो यमादादसं उपरिसेमा पे॥ १॥ तान्मुद्रि
गित्यादिसर्वं स्यात्पुद्गलते चंदस्तु जायत्री संज्ञा वेदितम्॥ देवैः क॥ एका हरं चंदो देवी गायत्री तिसंज्ञायते॥ आसुरी॥ तत्रापं प्रदुर्गोत्रा चतुर्णां जीवा विवचतु
षक मे प रागाश निरिक्वा तत्रादिती पस्यायं प्रथम मे के देवी शद विन्यसेत्॥ संज्ञायनाय॥ द्वितीये एकसंस्था कमेकं विन्यसेत्॥ आसुरी यंच दश॥ आसुरी
गायत्री यंच दशा जरातानं वा हराणि तावि संदिकारा हुरु शिलेति च पपा सजवं द्रु कमा॥ अत्र तृतीये स्यायं तौ प्रथमे के दे आसुरी शद अचम्याद्विती
ये पंच दश सरका॥ कविन्यसेत्॥ प्राजापसाया॥ यदा काले रचं देसा प्राजापसा गायत्री तिविज्ञायते॥॥ यजुषो ब॥ यजुषो गायत्री पद हरानवति॥

संस्मृतिः॥ षडित्यनुवर्तते॥ तेन हिः सतादिगुणिताय संख्या सा श्री गायत्री नवति॥ कुरुचिः॥ षडित्यनुवर्तते॥ त्रिगुणना षडुत्तरा गायत्री नवति॥ दोहो सां
वर्धता गायत्री सनुवर्तते॥ स सा पत्ता गायत्री दोहो संख्या का ग ही ता पूर्वा त्वा वर्धता॥ ओं श्री नवा॥ गायत्री सनुवर्तते॥ कुरुचि गायत्री ओं श्री संख्या का ग ही
ता पूर्ववर्धता॥ चतुरश्चतुरः प्राजा पत्याः॥ प्राजा पत्या योक्तो गायत्री चतुरश्चतुर संख्या का ग ही ता वर्धता॥ एकैकं शोभे॥ प्रनुक्तः शोभः॥ यत्र गायत्रा वर्धनीता स
कैके संख्या का ग ही ता वर्धते॥ जह्यादा सूर्यः॥ एकैकमिति वर्तते॥ प्रासुरी गायत्री एकैकमदं सज्जता न्यस्मिन्नुप वर्धती पत्तित्रिंशत्पुण्यः॥ तानिति छंदसि
गायत्रा पुरसा दुर्दिगनुप वर्धती पत्तित्रिंशत्पुण्यं गायत्रा न्यस्मिन्नुप वर्धती॥ तिस्रस्तिस्रः समास्य र कैका ब्राह्मिः॥ याजुषी पत्तिस्मार्त्तं पत्तिस्मार्त्तं याजुषी साम्
य च च गायत्री मिलतः॥ का षड्विंशत्तरा वृत्ता गायत्री नवति॥ सनाम्न इत्येकं संख्या इत्यर्थः॥ तिस्रस्तिस्र इति वेषपापरेषा मुद्दिगा दोना मिहर्हण
ब्राह्म इति गायत्री दोना जगती इति नवति नानवि॥ दोषणा॥ प्राग्यजुषा मा र्ध इति॥ तिस्रस्तिस्र इत्यनुवर्तते॥ यजुषां प्राग्यजुषां प्राजा पत्या सूर्य देवति
पत्तिस्मार्त्तं गायत्रा संगतः स स चतुर्विंशत्तरा एक प्राजा गायत्री नवति॥ इति नवति पुनः पुनः पा छंदसो द्वौ द्वौ पद्यौ॥

इसु सिगदि कारः ॥ अनुकृपया यैः ॥ वतुष्यधितुवर्तते ॥ जायेरैरुत्तरेः पादेषु त्र्यंशे दानु कुव संज्ञं नवति ॥ विपात कविज्ञा गतामां ॥ वा ॥ अनुकृपया सनुवर्तते ॥ जायत्रा ॥
रां वा ॥ जायत्रैः केनततो दामं जगतामां कुवित्रिपादनुकृपुन वति ॥ मध्यते च ॥ जागतयोः पादयोर्मध्यं ते च यदा जायत्रः पादो नवति तदा घनु कं वेवसा स्यात् ॥ इत्यनुकृ
कृत्कारः ॥ वृहती जागतस्य यमुगायत्रः ॥ एको जागतः पादः स्रष्टु गायत्रास्तदा वृहती घं दानवति ॥ यस्या पूर्वचेरुती यः ॥ वृहती त्यनुवर्तते ॥ पूर्वः पादो जागतो यदि
रुती यो नवति ॥ सहा सौ वृहती पव्यानाम ॥ यंकु सारणी द्वितीयः ॥ पूर्ववेत्यनुवर्तते ॥ पूर्वमुजागतः पादो द्वितीयो नवति ॥ सेषा गायत्रास्तदा यंकु सारणी वृहती ॥
संज्ञे जाग्रीवेको कुक् ॥ इयमेव यंकु सारणी ॥ त्रैकुक् ॥ उरो वृहती यास्तदा इयमेव यंकु सारणी यास्तदा मतेन उरो वृहती ॥ उपरि का वृहती संते ॥ यदा
जागतः पादो नवति ॥ उरि वृहती ॥ पुरस्ता वृहती पुरः ॥ सखा जागतः पादः पूर्वचेरुति ॥ सेषा गायत्रास्तदा पुरस्ता वृहती ॥ सखा विषा यप्रदं कनाय ॥
कवित्रिपादः ॥ कविदेव नवकादरास्तदा पादो दृश्यते ॥ सविहसेवा विराजो गायत्रौ वा ॥ यत्र वैराजो पादो ततः स्रष्टु यत्रै वा ॥ वृहती ॥ त्रिभिर्जागतैर्महार
तती ॥ त्रिभिर्जायत्रैर्देहे महा वृहती ॥ सतो वृहती तं दित ॥ इयमेव महा वृहती तडि न जायार्थमते ॥ सतो वृहती नमो दानवति ॥

६ सधिकाशेवहता॥ पंडिः जीजागतेगायत्रेच॥ यदाहीजागतेतव्याजपत्रे॥ पंक्तिनाम॥ पूर्वेचेपुत्रो^मतःपंक्ति॥ यदापूर्वेइकोहोपादेःपुत्रोचवतः॥ प्रथ
 तनाप॥ जागतविसर्ग॥ द्वितीयचतुर्थीगायत्रे॥ त्रिवरीतोवायदातावेवपादेविपरीतत्रवदि॥ तदासतःपंडिः॥ प्रथमत्रतोपादेगायत्रेचतयचतुर्थी
 जागतः॥ अस्तरपंडिपरतः॥ यदाजागतेपादेपरचवतः॥ गायत्रेपूर्वी॥ प्रस्तरपंक्तिपुरतः॥ यदाजागतेपादेपूर्वेचवतिगायत्रेचपर॥ जागतगायत्रेइस
 नेतप्रःविशिष्टसंज्ञायायनाय॥ विस्तरपंडिःइतः॥ यदाजागतेमध्यमचति॥ उपादेतपासुगायत्रे॥ संस्तरपंडिः^{वि}हिः॥ यदातावेचजागतेपादेवहिरचतो
 मध्यगायत्रेतदासंस्तरपंडिः॥ उत्तरपंडिःपंचमस्तारः॥ पंचाक्षरैश्चतुर्जिपादेरत्तरपंडिःनमः॥ दावयसर्ग॥ पंचकग्रहयामनुवर्तते॥ पंचाक्षरभ्यो
 पादासान्यथापंडिःनाम॥ क्वचिचनसर्वत्र॥ पदपंडिःपंच॥ पंचकाइत्यनुवर्तते॥ यदापंचाक्षराःपंचपादाचवतितदापंडिःनाम॥ चतुष्टययुत्रय
 चकारःपंचकाइत्युक्तं॥ यदाप्रथमचतुरत्तरःपादेद्वितीयःषडत्तरस्तनस्यःपंचाक्षरास्तदापंचपादासद्विपंडिः॥ पंचपापंचजिर्गयत्रे॥ पंच
 त्रिरत्तरःपादेःपंचपानाम॥ इतिपंक्तिः॥ जागताछद्विजि॥ गायत्रेचतुर्थी॥ जागतीनाम॥ एकेनत्रिष्टुप्पंक्तिः॥ एकेनेतित्रिष्टुप्प्रस्त
 तत्तात्पर्यासचेतस्यस्यारवसंबंधः॥ एकेनत्रिष्टुप्नेनपादेनाधिकारश्चतुर्जिर्गयत्रेःपंचपातुत्रिष्टुप्पंक्तिः॥ त्रिष्टुप्नेनसहपंचजिगायत्रेरिकेनेवहा

त्रि
 ष्टु
 पं
 क्ति
 नाम
 ॥

तथा जगती॥ एकेन जागतेन पादे न चतुर्दिगा यत्रैवाच पात जागती ज्योतिष्मती॥ पुरस्ता ज्योतिष्मतेन॥ प्रथमेन त्रैकुप्तेन वादेन शेषैः गा यत्रैव पुंसा ज्योतिष्मताम
त्रिष्टुप्॥ जागती इत्यनुवर्तनीया॥ जागतेन पादेन चतुर्दिगा यत्रैव पुरस्ता ज्योतिष्मती॥ मध्ये ज्योतिष्मतेन॥ यदा मध्यमा त्रैकुप्तेन वादेन भवति॥ उभयतश्च द्वौ द्वौ गा
यत्रैव तदा मध्ये ज्योतिष्मतामत्रिष्टुप्॥ जागती इत्यनुवर्तते॥ एकेन जागतेन मध्यमेन उभये तश्च गा यत्रैव मध्ये ज्योतिष्मतीनाम॥ उपरिष्ठा ज्योतिष्मतेन॥
यदा चत्वारो गा यत्री पादाः॥ जंते त्रैकुप्तेन वादेन उपरिष्ठा ज्योतिष्मती त्रिष्टुप्॥ तथा जगती॥ पूर्ववत्॥ एकस्मिन् च चत्वारो गा यत्री॥ यदैकः पंचाक्षरः पादो
भवति त्रयश्च षडङ्गस्तदा चाकुमती नाम गा यत्री॥ छंदो गृह्यते ह्युक्ते पुनः चंदो गृह्यते चंदो मातृ प्रति प्रसव्यी॥ तेन सर्वेषु छंदेषु चत्वारो गा यत्री नाम्नी
षड् ककुपती॥ एकस्मिन् छंदस्यैवादेनैव सुषष्वा लुल्लोपु पादेषु चंदो मातृ च कुपती॥ त्रिपदा लिङ्ग मध्यम विधीनः स च्छा यदा चत्वारो गा यत्री चत्वारो
मध्ये ज्योतिष्मतामत्रिष्टुप्॥ जागती इत्यनुवर्तते॥ एकेन जागतेन मध्यमेन उभये तश्च गा यत्री नाम्नी॥ उपरिष्ठा ज्योतिष्मतेन॥ यदा चत्वारो गा यत्री पादाः॥
जंते त्रैकुप्तेन वादेन उपरिष्ठा ज्योतिष्मती त्रिष्टुप्॥ तथा जगती॥ पूर्ववत्॥ एकस्मिन् च चत्वारो गा यत्री॥ यदैकः पंचाक्षरः पादो
भवति त्रयश्च षडङ्गस्तदा चाकुमती नाम गा यत्री॥ छंदो गृह्यते ह्युक्ते पुनः चंदो गृह्यते चंदो मातृ प्रति प्रसव्यी॥ तेन सर्वेषु छंदेषु चत्वारो गा यत्री नाम्नी
षड् ककुपती॥ एकस्मिन् छंदस्यैवादेनैव सुषष्वा लुल्लोपु पादेषु चंदो मातृ च कुपती॥ त्रिपदा लिङ्ग मध्यम विधीनः स च्छा यदा चत्वारो गा यत्री चत्वारो
मध्ये ज्योतिष्मतामत्रिष्टुप्॥ जागती इत्यनुवर्तते॥ एकेन जागतेन मध्यमेन उभये तश्च गा यत्री नाम्नी॥ उपरिष्ठा ज्योतिष्मतेन॥ यदा चत्वारो गा यत्री पादाः॥
जंते त्रैकुप्तेन वादेन उपरिष्ठा ज्योतिष्मती त्रिष्टुप्॥ तथा जगती॥ पूर्ववत्॥ एकस्मिन् च चत्वारो गा यत्री॥ यदैकः पंचाक्षरः पादो
भवति त्रयश्च षडङ्गस्तदा चाकुमती नाम गा यत्री॥ छंदो गृह्यते ह्युक्ते पुनः चंदो गृह्यते चंदो मातृ प्रति प्रसव्यी॥ तेन सर्वेषु छंदेषु चत्वारो गा यत्री नाम्नी
षड् ककुपती॥ एकस्मिन् छंदस्यैवादेनैव सुषष्वा लुल्लोपु पादेषु चंदो मातृ च कुपती॥ त्रिपदा लिङ्ग मध्यम विधीनः स च्छा यदा चत्वारो गा यत्री चत्वारो
मध्ये ज्योतिष्मतामत्रिष्टुप्॥ जागती इत्यनुवर्तते॥ एकेन जागतेन मध्यमेन उभये तश्च गा यत्री नाम्नी॥ उपरिष्ठा ज्योतिष्मतेन॥ यदा चत्वारो गा यत्री पादाः॥

ॐ एवं उल्लिख्य गतिं विदुः ॥ नानादि केनैकेन निरुद्धि ज्ञेयं ॥ तत्सर्वं वाक्यं स गायत्री केनाहरेत् ॥ येन सानि च दिति विसेव संज्ञान् व्यते ॥ एकेनादि केन नुरिति गति ॥ राव
मुदिमगादिष्वपि ॥ द्विमेविराट् स्वरजो ॥ त्र्यनादिकग्रहणमनुवर्तते ॥ द्वाभ्यामंतराभ्यां त्र्यनादिको गायत्री पद्याक्रमं विराट् स्वरजो संज्ञान् व्यति ॥ उक्त्वा
द्विषुति ॥ अहितः संदिग्धः ॥ पताषडं शोभर चोदेन वतिनरा किं प्रतिपत्त ॥ विं गायत्री स्वरो उता हो उक्त्वा विराट् इति ॥ परं प्रथमः पदो गायत्री स गायत्री
वासे ॥ अग्नि सविता सोमो वरुण इति विसृज्य इदं विष्टुदवा ॥ गायत्री दीनां जगतां पर्यतानां च पद्याक्रममेव प्रादयो हेवता वेदितव्याः ॥ स्वराः षड्वाहः षड्मुख
मंगाद्वारमध्यमं पंचमं देवतनिष्ठा ध्वजः ॥ गायत्री विष्टुक्रमेण इष्टव्यं सितसंरां गायत्री गृह्णन्तीत्येव तजो रावर्णा ॥ गायत्री विष्टुक्रमेण तर्ही
निर्णयनिमित्तमभिधायते ॥ अग्निं वैश्वं काश्यपं गोतमांशिरसनागी वंके शिकवासिष्ठातिगोत्राणि ॥ गायत्री दीनां क्रमेणैतानि ज वंति ॥ वाक्पशोषः ॥ रावेनाज्ञा
सूतपः ॥ कपापातिनिष्ठं दसितिसंवेव धापते ॥ ब्रह्मनाम धर साव निच रुद्धि ज्ञेयं ॥ विराट् राजोऽसं प्रवेक्षानवेत् ॥ इति नृह नपुध कतायां द्यो हो वसोत्
तायो द्यापः ॥ चतुशमुत्सृजतिः ॥ चतुरदिकशतं चतुशतो जवचतुशतं मकराणां संख्या न कतं न दुत्सृजति नीमं ॥ चतुरश्चतुरस्मृते दुत्सृजते ॥

चतुशताक्षरतुष्टयः क्रमेण चतुरस्रतुरः संख्याविशेषास्तु ज्ञेयास्तु यत्तु स्तुतः ॥ उत्तरेतरस्य चतुर्भिस्तुर्भिरेतरे मूना ॥ अनिष्टं तस्य न्यायिष्य पथेन ॥ प्रका
चत्वारिंशदक्षरेषां वत् ॥ तामसि स्या प्रेम् कृतिः ॥ तादृक्त्वेन नंतरीणं द्वांसि प्रति संविज्ञा ५ प्रे तै तै मः पराणि कृति संज्ञा निप्रवति ॥ तत्र शतक्षरं च
कदोतिरुक्तिः परानवत्तु सं प्रतिः ॥ द्वा नवे सत्तरं विप्रति ॥ अथ शीतं करमाहतिः ॥ चतुरासी सत्तरं प्रति ॥ प्रहस्यो चोपसर्गवर्जितः ॥ शुद्धः
प्रकृति प्रादः प्रहस्यास्वरुयेण वाववतिष्ठते ॥ तेनैत दुक्तं नवति ॥ अथा सत्तरं द्वांसि प्रति नामा ॥ द्वांसि शकरी जगत् ॥ इतरे धस्तुति ॥ अथ
शकरी जगत् सत्तेन प्रादः क्रमेण वस्या प्रनायः ॥ पृथक् पृथक् पूर्वता मे वै ॥ द्वा सादृशं पूर्वता पृथक् पृथक् एता मेव प्रकाशवत्पि वि
न्यसेत् ॥ पृथक् पृथक् गह्वरं सत्तेन पूर्व पचजा पनयी ॥ अथ पृथक् सत्तु पृथक् वचने मया स्मृतं ॥ तेनाप्यर्थः द्वाति प्रादं पूर्व पति प्रादः ॥ एवमेव
अथैविवेद्यः ॥ द्वितीयं द्वितीयं मति तः ॥ अत्र द्वितीयं द्वितीयं पशु रूप मति प्रादं सरतः प्रपीतं ॥ एवं सत्तेन तरेण द्वांसि मूनाः संज्ञाः क्रमेण नवति
तत्र द्वांसि प्रादं प्रति द्वांसि ॥ च सत्तु द्वांसि ॥ प्रथमं प्रति ॥ पूर्वमेव प्रगे वेद्यः ॥ अथ तै विक ॥ अदि कारो मया प्रादं स्वरि समवे ॥

[illegible]

[illegible]

उत्तमपदोपपत्तयस्तु नमिति। जितिसमाना। गकारनकाराभ्यां पठतं समास्यते तूत्तमसमाना नाम पादस्यानुपपत्तयामित्यतः सूत्रात्सिंहावले। कृतन्यायेनानुपप
गह्यमनुवर्तते। तिनोकातरः पादावावर्गकारनकारेकपूर्वतेतावेनोमेवग्रहे। निगतिप्रमाणी। नकारगकाराभ्यां पठतं समास्यते तत्तमाणी।
नारायणस्यपदे। वितानममत्त। आसासमानाप्रमाणी। आसासमानाप्रमाणी। आसासमानाप्रमाणी। आसासमानाप्रमाणी। आसासमानाप्रमाणी।
माध्यापपरिमको। अनुपपत्तयामिति समास्यते चतुर्दशदिदिहृतयेदितं। नप्रप्यमाहेत्। प्रतिषेधार्थसूत्रमिदं। अत्रवक्तव्यं तौ पादस्यप्रप्य
५६ साहचर्यकारनकारसकारेन कर्तव्यं। द्वितीयवचनं पोदयु। द्वितीयवचनं पोदयु। द्वितीयवचनं पोदयु। द्वितीयवचनं पोदयु। द्वितीयवचनं पोदयु।
यत्किंचित्किंचित्कारनकारेन कर्तव्यं। यत्किंचित्किंचित्कारनकारेन कर्तव्यं। यत्किंचित्किंचित्कारनकारेन कर्तव्यं। यत्किंचित्किंचित्कारनकारेन कर्तव्यं।
ते। यत्किंचित्किंचित्कारनकारेन कर्तव्यं। यत्किंचित्किंचित्कारनकारेन कर्तव्यं। यत्किंचित्किंचित्कारनकारेन कर्तव्यं। यत्किंचित्किंचित्कारनकारेन कर्तव्यं।
नवति। यत्किंचित्किंचित्कारनकारेन कर्तव्यं। यत्किंचित्किंचित्कारनकारेन कर्तव्यं। यत्किंचित्किंचित्कारनकारेन कर्तव्यं। यत्किंचित्किंचित्कारनकारेन कर्तव्यं।

[illegible]

एकगुण
नोपे
चम

प्रायः ग्रहणनिवृत्तं तेनैव समध्वजरा ज्योतिषा न च तदेव पदचतुर्दशस्य प्रथमस्य विवर्धसेमं तुरी न्न वली म त पार, प्रनिधेतेन वंति॥ प्रथम
स्य पादस्य द्वितीयेन मं तुरी॥ प्रथमस्य तृतीयेन न्न वली॥ प्रथमस्य चतुर्थेन प्रथमरा॥ उपदचतुर्दशद्विकारः॥ उद्गतामेकतः सौ स्तो सौ जौ नौ
जौ गौ सौ गौ॥ पञ्चप्रथमपादे सकार जकार लकारे ईशा नरा लि न वंति॥ द्वितीये पादे न स ज ग कारे द्रौ वा॥ तृतीये पादे सकार नकार जकार न
कार गकार रेका द्रौ वा॥ चतुर्थे पादे सकार रकार सकार जकार गकारे त वृत्तं उद्गता न वंति॥ पञ्चस्य त्रे गकारे नकारे वा रूपतेन उतेनैव वृत्तस्य
पादाः परिसमाकृताः॥ राक त इति प्रथमे पादाद्वितीयेन सह विभवेन यच्छेदः॥ उपस्थितप्रचुपतं पृथगा धमिसतः सिंहावलोकनप्रयेनाद्य ग्रहणम
नुवर्त्तनीयं॥ तत्तापस्यैरनकं नी जगौ॥ तत्तावस्थेति ग्रहणतस्या उद्गता पादका ये उपः पादा गृह्यते॥ तत्तावपादा विषेष्टतत्तापे यदि रेव नकारे न
कार गकारे ईशा नरा लि न वंति॥ तार नका न्न लि तं नैसौ॥ तस्या उद्गता पाः तृतीये पदस्थाने नौ यौ न वतः न दालनितौ॥ उपस्थितप्रचुपितं पृथगा ध
मौ जौ गौ सौ गौ सौ जौ दौ॥ प्रथमे सकार सकार जकार नकार ग कारे न वतः द्वितीये सकार नकार जकार ग कारश्च॥ तृतीयेन कये सकार चतुर्थे उपे

एकगुण
नोपे
चम

[illegible]

स ॥ बटुकसपुत्रयोर्मध्ये कवतियादिनिचर ॥ प्रथमः बटुकशेदितो यथा हारततीपः सपुत्ररवविनि पादे यो गपमासादि यादिनिचर ॥ त्रिकदित्यनुवर्तनीयो ॥
 दोनवर्तव्युश्चनजी ॥ दोनवै ॥ एकः यदातरः ॥ नागागपजी ॥ विपरीतावाही ॥ प्रथमबडतरः पादाद्वितीपवितो नवेक ॥ यथा प्राकैर्वर्द्धमाना ॥
 यथ सपुत्र सपुत्ररवतत्तम ॥ वर्द्धमानगपजी ॥ विपरीतावाही ॥ तैववर्द्धमानाप्रतिष्ठा ॥ विपरीतने ॥ सपुत्ररवप्रथमः द्वितीयः सपुत्रर ॥ ततोपबडतरः ॥
 ततोपेद्वितीयो गतगपजी ॥ ततोपकहे नैतदध्ययसुवकाठकमायेतया विरजमाहृतकचोत्त ॥ विराजोदिशः ॥ यदा द्वादशा हारतत्तमः स्यात्तु ॥
 तास्मात्पादिकद्विराठ ना मगपजी नवति ॥ विपात वैकुण्ठे ॥ एकादशादरैः पादैश्चिदाष्टो विराटगपजी नवति ॥ ततोपमित्यनुवर्तनीय ॥ इति गपजी
 दिकारः ॥ उद्दिग्गपजी गतश्च ॥ उद्दिग्गपजी पादे जोगरश्च द्वादशा हारतत्तमः पादे उद्दिक् नामद्वयो भवति ॥ अत्र च द्वादश कमेतविवदनः पादसंख्यामात्रं
 कुरु मध्ये वेदसः ॥ गपवया पादयोर्मध्ये जोगतश्च सादो नवति तदा सोमेककुसुमं जालमते ॥ पुरश्चिक् पुरतः ॥ पुरतः श्रेष्ठो गतः पादेः स्यात्तु पुरदिक् ॥ २
 परदिक् पुरः ॥ सारवडागतः पादः परश्च नवति पूर्वी च गपजी तदा यशोदिक् ॥ चतुष्पातः सपिनि ॥ सपुत्ररैश्चतुर्भिर्पादै उद्दिग्गो वभवति ॥ ११

[illegible]

[illegible]

अत्र वेद विधिरिक्ताः स्यात् ॥

पदांशौ यौ ॥ मकार नकार पकार गकार नवति ॥ रुक्मवती यौ ॥ नकार मकार सकार गकार नवति ॥ प्रवचं विधिरिक्ताः स्यात् ॥ पदांशौ यौ ॥ म
प्रसरणौ ॥ रेफ नकार रेफ गकार ॥ पदांशौ यौ ॥ मकार नकार सकार गकार नवति ॥ वतु निवृत्ति यतिरिक्ताः स्यात् ॥ उपस्थिता यौ ॥
तकार जकार ॥ जकार गकार ॥ उपस्थिता यौ ॥ मकार नकार सकार गकार नवति ॥ वतु निवृत्ति यतिरिक्ताः स्यात् ॥ उपस्थिता यौ ॥
उपेन्द्रवर्मा जकार ॥ जकार नकार जकार गकार नवति ॥ वतु निवृत्ति यतिरिक्ताः स्यात् ॥ उपस्थिता यौ ॥
पाशकं यौ पदांशौ यौ ॥ मकार नकार सकार गकार नवति ॥ वतु निवृत्ति यतिरिक्ताः स्यात् ॥ उपस्थिता यौ ॥
यति ॥ प्रातिनी मकार गकार सकार गकार नवति ॥ वतु निवृत्ति यतिरिक्ताः स्यात् ॥ उपस्थिता यौ ॥
कार गकार गकार नवति ॥ वतु निवृत्ति यतिरिक्ताः स्यात् ॥ उपस्थिता यौ ॥
मुद्रा यति ॥ रेफ नकार रेफ गकार ॥ पदांशौ यौ ॥ मकार नकार सकार गकार नवति ॥ वतु निवृत्ति यतिरिक्ताः स्यात् ॥ उपस्थिता यौ ॥
पदांशौ यौ ॥ रक्त नकार ॥ नकार सकार गकार गकार ॥ वतु निवृत्ति यतिरिक्ताः स्यात् ॥ उपस्थिता यौ ॥

शेष नीजैर्लैजै ॥ रेफ न कोरे फल कारै गकार न वरिष्ये नीनामा ॥ पदांते पति ॥ जगती ॥ इदिकारो यमाद्याय पदिसमाये ॥ ते टवं स ननु गता पादत्वं
 लल्लं च वि ॥ वंशस्थ जौ जौ ॥ फकार न कोरे नकार रेफै न वरिष्ये ॥ पदांते पति ॥ इडवं शातै जौ ॥ नकारै नकार रेफै न वरिष्ये ॥ इडवं शातै जौ ॥ अत्र चि पदांते
 यति ॥ पुनर्विलंबितं चै तौ नकार न कोरे नकार रेफै न वरिष्ये ॥ पदांते पति ॥ जो टं सः ॥ नकारै त्वदिकारे प्रकृते पावदिस्य कारै जगती पादः पदिते न वरिष्ये वरिष्ये
 सकार न वरिष्ये ॥ ननु ते टवं ॥ पदांते पति ॥ पुठै नौ मी वसुसमु ॥ नकारै सकार यकारै ॥ पुठै नौ मी वसुसमु ॥ नकारै सकार यकारै ॥ पुठै नौ मी वसुसमु ॥ नकारै सकार यकारै ॥ पुठै नौ मी वसुसमु ॥
 जकार सकारै नकार सकारै न वरिष्ये ॥ जलो हत गतिनामा ॥ यडिः यडिश्च यति ॥ ननु ग प्रपानं प ॥ यस्य पादे च नरोपकार न वरिष्ये ॥ पदांते पति ॥ अग्नि यतिः
 यव वतारै रेफै ॥ पदांते पति ॥ प्रमिते नरा म्बुस्यै ॥ सकार जकारै सकारै प्रमिता नरा ॥ पदांते पति ॥ वैष्णवै मी पाविदु पदस्थै ॥ सकारै सकारै ॥
 वैष्णवै ॥ पंचसु सप्रसु पति ॥ नवमलिनी ॥ ननु नौ ॥ नकार जकार नकार यकारै न वरिष्ये ॥ वसुसमु ई पतिरि ता प्राया ॥ इति मठ ता प्रपु विरचिता
 पंथ ॥ पदांते पति ॥ इहानीयति जगती शकुपति शकुपति शकुपति ॥ इति मठ ता प्रपु विरचिता

तकपि ज्ञानेन जगत् ॥ प्रहर्षिणी तौ ज्ञेयविभक्तौ ॥ मकारनकारनकारेण न बन्ति ॥ त्रिभिर्दत्तविधौ ॥ कविना ज्ञेयस्यैव सप्तमुद्रनवैकौ ॥ जकारनकारौ सकार
रजकारगकारश्च न बन्ति ॥ चतुर्विधं न विधत्ते ॥ मत्तमपूरा तौ यत्सौ ॥ मकारनकारयकारसकारगकारनबन्ति ॥ पूर्ववपति ॥ जकारौ ॥ मकारौ ॥ यकारौ ॥ सकारौ ॥ गकारौ ॥
विभक्तवैकौ ॥ मकारनकारनकारसकाराः गकारौ च ॥ मकारौ धाता ॥ यकारौ नृपतिश्च ॥ मकारौ नृपतिश्च ॥ मकारौ नृपतिश्च ॥ मकारौ नृपतिश्च ॥ मकारौ नृपतिश्च ॥
कारनकारगकारनबन्ति ॥ सप्तविधं न विधत्ते ॥ प्रहर्षकनितानौ तौ च ॥ नकारौ नकारनकारनकारगकारनबन्ति ॥ ककारनकारौ नृपतिश्च ॥
वसंतनिलकलौ जौ ॥ तकारनकारौ नृपतिश्च ॥ यकारौ नृपतिश्च ॥ सितं धाता कश्यपस्य ॥ धृयमेव संति तनका कश्यपस्य सितं धाता ॥
वद्वर्षिणी सैव वस्य ॥ सैव वस्य मते उर्ध्वं राति ॥ मतिशो कर्षी ॥ वद्रावर्तनौ नौ च ॥ नकारौ नकारौ सकारनबन्ति ॥ मकारौ नृपतिश्च ॥ मकारौ नृपतिश्च ॥
मकारौ नृपतिश्च ॥ मकारौ नृपतिश्च ॥ मकारौ नृपतिश्च ॥ मकारौ नृपतिश्च ॥ मकारौ नृपतिश्च ॥ मकारौ नृपतिश्च ॥ मकारौ नृपतिश्च ॥
नौ यकारौ नृपतिश्च ॥ मकारौ नृपतिश्च ॥ मकारौ नृपतिश्च ॥ मकारौ नृपतिश्च ॥ मकारौ नृपतिश्च ॥ मकारौ नृपतिश्च ॥ मकारौ नृपतिश्च ॥

११

प्रथमः ॥ अथ गान्धर्वसिद्धिर्नौ नो ज्यैष्ठ्यै नैकैः ॥ नकारैः नकाराद्यो गकारश्च नवः ॥ सप्तभिर्नवभिश्च यतिः ॥ अथ योः ॥ हरिणी नो यो यो नौ गौ रससमुद्रवपः
नकारसकारमकारयोः सकारलकारगकारश्च नवः ॥ अथ द्विः ॥ बुधिसप्तभिश्च यतिः ॥ एतद्द्वयं नवभिर्मिसयरे ॥ वयं ज्यैष्ठ्यं नौ यो गवसु नैकैः ॥ नकार
सकारैः नकारसकारैः यकारलकारगकारश्च नवः ॥ अथ त्रिः ॥ नवभिश्च यतिः ॥ वंशपत्रपत्रितं प्रै नौ गौ गवसु नैकैः ॥ मकारनकारलकारसकारैः
मकारैः फनकारनकारनकारलकारगकारश्च नवः ॥ वंशपत्रपत्रितं नौ गौ गवसु नैकैः ॥ मकारनकारलकारसकारैः
नकाराश्च नकारैः नकारैः नवः ॥ चतुर्ष्वसप्तभिश्च यतिः ॥ शिखरणी यो यो नौ गवसु नैकैः ॥ यकारमकारनकारसकारनकारलेकारगकाराश्च नवः ॥ अथ
काश्च यतिः ॥ अथ ॥ मुसुमिनलतावेलिता यो यो याविद्वयं नैकैः ॥ मकारनकारनकारयकारयकारैः नवः ॥ अथ चतुर्ष्वसप्तभिश्च यतिः ॥ अतिथिः ॥
साधुना विज्ञातं नौ ज्यैष्ठ्यं नौ गवसु नैकैः ॥ नकारसकारैः नकारैः नकारैः नकारैः गकारश्च ॥ अथ ॥ अथ नौ गवसु नैकैः ॥ अथ नौ गवसु नैकैः ॥ अथ नौ गवसु नैकैः ॥
र सप्तभिः अथ नौ गवसु नैकैः ॥ अथ नौ गवसु नैकैः ॥ अथ नौ गवसु नैकैः ॥ अथ नौ गवसु नैकैः ॥ अथ नौ गवसु नैकैः ॥ अथ नौ गवसु नैकैः ॥ अथ नौ गवसु नैकैः ॥

[illegible]

[illegible]

तत्र विराजिता म्प्रायतेरसंभवात् ॥ प्रथमा तत्र मेवाजावा देवसंख्या लभ्यते ॥ ततश्चैक संख्या संतल कारस्या घृष्टा स्या पविता दिगुणा येत् ॥ न त्वा तस्माद्विपरीत
न पूर्वस्माद्विपरीत स्या निधाप पुन दिगुणा येत् ॥ पुनरस्माद्विपरीतस्य पावतो निवृत्ता ताराणि प्रतिलो म्येन समा व्यंते तत्र या रं रय निव द्यते ॥ ता वत यं
चरत्त मिति ॥ तत्र विरोधमा ॥ ततो गे कं ज्ञायात् ॥ पूर्वे ते कर्मणि त्रिमा र्ण्य दिसा संख्या गकार स्य नमा पयते ॥ तदा तं दिगुणा विहाततः संख्या समुदात्
रा कत उपेत ॥ ततः पूर्वे ते कर्म कुपीत् ॥ ततः परिपूरीरत्ति संख्या नवति प्रस्तारा द्दि रायत्ति संख्या परिज्ञा ना धीमा ॥ द्विर्दे ॥ अपनीद स्य क्ता रः ॥ यस्तु ज्ञा
सेत षड्भरे षडसि कति श्रुत कति जवति ॥ तदा तां द्वा दश संख्या नू मे स्या पयता ततो द्वि म पत्तये ॥ तस्मिन् पने ते ततस्माद्वि संख्या नू मे पय्य क्त्वा य्य क्त्वा
रयेत् ॥ तत्रो षो षो संख्या पा नवति ते वा र्ग्य पिनु मं शा कता तु ॥ त्रिक र्त्त व मिमा ॥ रु वैकु न्ठ ॥ विषम संख्या तोरु य मय नीते स्मिन् पनी ते यु स्य ने स्य
तो ॥ तत्पूर्व ने चा वा द्वि संख्या सु द्य स्या पयेत् ॥ ततो द्वि संख्या विशि ष्यते ततो द्वि म पनीते पुनर्द्वि संख्या लभ्यते ॥ तां स्य त्वा र्ध स्या पयेत् ॥ ततो द्वि संख्या
वशि ष्येत् ॥ ततो द्वि म पनीते द्वि संख्या लभ्यते ॥ तां स्य त्वा र्ध स्या पयेत् ॥ ततो द्वि संख्या पा ज्ज द्य स्या पयेत् ॥ ततः त्रिक र्त्त व मिमा

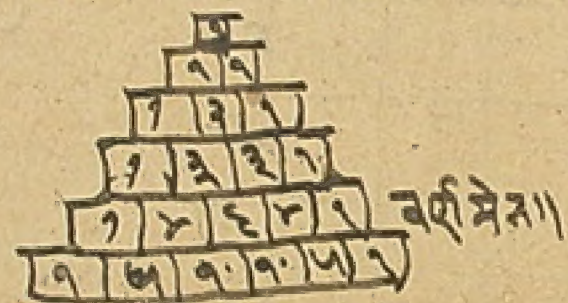

दिः शुभे ॥ सुखस्य वेदितुं कुर्वन् तत्र निराकाराया वत्सरसंभवात् प्रथमाति क्रमेणावाहेक संख्या न भवति ॥ तासां स्वस्थाने स्थितं संख्या ज्ञातं तासां
 च कुर्वन् कुर्वन् ॥ तदुक्तं न वन्ति ॥ स्वसंख्यैव द्विगुणिता मिति ॥ ततो द्वे संख्या द्विगुणितौ च त्वत्तारो भवति ते वा मुपरि कृतौ ॥ सुखस्य न ॥ तत्र तासां संख्या
 अनंतरं द्विः सुख इति द्विगुणितं प्रथमं न वन्ति ॥ नान्येदं स्थाने यो यता द्विगुणितः कुर्वन् ॥ ततो ह्येव द्विगुणितं तासां न वन्ति ॥ तावती स मरुतातिः
 प्रनेनेव न्यायेन प्रकाशं शति पृष्ठं पृष्ठं चाशद्विके हे शते अनुकृन्तनं वादसोत्तराणि ये वशत निद हस्तः ॥ चतुर्विंशं स द्विक स हस्तं पत्ते ॥ प्रकृ चत्वारि
 शद्विके द्वे स हस्तं त्रिकुन्तः ॥ पञ्च वत्साद्विक चरि स हस्तः ॥ एवमाति द्वाद सौ हस्तानां वद्वत् ॥ द्विः शुभे तं कृतानां ॥ तावत्ता द्वि वत्त स संख्या ज्ञातं द्वि
 गुणितं सदा ज्ञानं कुर्वन् कुर्वन् तदन्ता ना वत्तानां परिमाणं भवति ॥ पश्येत्तदसंख्या द्विगुणता तस्याप्येता नां पूर्वोक्तानां मकारात्तर प्रवृत्ता संख्या न वत्त त्वय ॥ परमं
 तदेव चोदा वत्त संख्या ज्ञातं द्विगुणितं पूर्णमेव स्यापितव्यं ॥ न घनं पते कृद्विगुणिता मिति न संख्या ज्ञातं द्विगुणितं परस्य द्वाद सौ वत्तानां संख्या भवति ॥ तद्यथा
 चतुः पञ्च गी यती समवत्ता ना संख्या द्विगुणितं तासां परस्य ॥ एहि हस्तं मरुत्त च संख्या प्रकाशं शति शतं भवति ॥ परं पूर्ण ॥ प्रनेने वद्वि त्रि न घुक्ति पा सि कथमेव
 प्रसूतं रं

[illegible]

उपरिकादेकचतुरस्रोकोकृमिनिबिहानस्थारवतावदुभतेदिनिःकातेकद्वयं निरेकेतस्याघटस्तत्तुपंतस्थतिचतुष्टयं वावृत्तिमतस्यानमिति मे
 सप्रसारप्रथमेकेकेएकसरकास्थानतलमिदप्रवर्तते। तत्रपनेकेकेपदतसरकाजातंतत्पूर्वकेकाकयोः पूर्णवित्तसे॥ तत्रोक्तकेकाकयेरेकैरेकै
 मकरघात॥ ततस्तत्ताजायांयत्तैवर्षतकोकृयोपरकोकृजातमेकैकाकमेकदुघात॥ मध्यकोकृनुपरकोकृद्वयकमेकाहृत्यपूर्णनिवेशयेदि
 तिपूर्णाशदस्थायीचतुर्थयंतावचिपर्वतकोकृयोरेकमेवस्थापयेत् मध्यकोकृयास्तपरकोकृद्वय॥ इतिमहतापुधकरीषाधृष्टौमोठव॥

2/44

~~Chhand~~
Chhand

Sutren

हस्तः सुखाय
हस्तः सुखाय